

Referanser:

Arkivsak: 17/03190-21

Saksdokumenter:

KR 66.1/19 Høringsoppsummering - forslag til regler for ungdomsdemokrati i Den norske kirke

KR 66.2/19 Notat om ungdomsrepresentasjon valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet 2019

Regler for ungdomsdemokrati i Den norske kirke

Sammendrag

Kirkemøtet 2019 vedtok å be «Kirkerådet forberede en sak om regelverk for ungdomsdemokrati til Kirkemøtet i 2020». Kirkerådet behandlet i 14. juni 2019 et forslag til regelverk som ble sendt på høring til Ungdommens kirkemøte, ungdomsrådene og bispedømmerådene med høringsfrist 11. oktober 2019. Det kom inn 13 hørings svar fra 15 instanser – fem bispedømmeråd, to biskoper, seks ungdomsråd, Presteforeningen og Ungdommens kirkemøte.

Regelverket utdyper kirkeordningen § 36 om ungdomsdemokratiet i Den norske kirke, med bestemmelser om ungdomsting i bispedømmet, ungdomsråd i bispedømmet, Ungdommens kirkemøte og Den norske kirkes ungdomsutvalg. I tillegg inneholder regelverket en formålsparagraf som bygger på kirkeordningen § 36 og noen tekniske regelbestemmelser.

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å fastsette følgende regler for ungdomsdemokrati i Den norske kirke:

§ 1. Formål

Reglene skal legge forholdene til rette for at unge i alderen 15–30 år får mulighet til å medvirke i aktuelle saker regionalt, nasjonalt og internasjonalt i Den norske kirke, jf. kirkeordningen § 36.

§ 2. Ungdomsting i bispedømmet

Ungdomstinget består av:

- a) inntil to representanter oppnevnt av hvert av menighetsrådene i bispedømmet,

- b) inntil to representanter fra hver av de organisasjonene som driver ungdomsarbeid tilknyttet Den norske kirke i bispedømmet, oppnevnt av organisasjonenes regionale styre,
- c) medlemmene av ungdomsrådet og
- d) medlemmer av bispedømmerådet som er under 30 år.

Representantene etter bokstav a), b) og d) må være i aldersgruppen 15–30 år. Representantene etter første ledd må være medlem av Den norske kirke, jf. kirkeordningen § 40 første ledd.

I Nord-Hålogaland, Sør-Hålogaland, Nidaros og Oslo bispedømmer bør de oppnevnte organene tilstrebe at det oppnevnes samiske representanter blant representantene.

Ungdomstinget er et rådgivende organ for biskopen og bispedømmerådet som kan uttale seg i saker som gjelder Den norske kirke.

Bispedømmerådet fastsetter nærmere bestemmelser for ungdomstinget, herunder bestemmelser om representanter uten stemmerett, etter uttalelse fra ungdomsrådet.

§ 3. Ungdomsråd i bispedømmet

Ungdomsrådet består av minst seks medlemmer i aldersgruppen 15–30 år, valgt av og blant ungdomstingets representanter, og en observatør med tale- og forslagsrett valgt av bispedømmerådet blant bispedømmerådets medlemmer. I de tre nordligste bispedømmene bør minst ett av medlemmene være samisk. Ungdomstinget kan også velge et antall varamedlemmer til ungdomsrådet.

Ungdomsrådet skal være et rådgivende organ for biskopen og bispedømmerådet i saker som angår i kirke og samfunn samt forberede og følge opp de saker som skal behandles av ungdomstinget. Ungdomsrådet kan også på eget initiativ ta opp aktuelle saker innen sitt område.

Bispedømmerådet fastsetter nærmere bestemmelser om ungdomsrådet etter uttalelse fra ungdomsrådet.

§ 4. Ungdommens kirkemøte

Ungdommens kirkemøte består av:

- a) to delegater fra hvert bispedømme, valgt av og blant hvert ungdomsråd,
- b) en samisk delegat fra henholdsvis Nord-Hålogaland bispedømme, Sør-Hålogaland bispedømme og Nidaros bispedømme, valgt av vedkommende ungdomsråd,
- c) to delegater valgt av og blant samisk ungdomsutvalg,
- d) to delegater fra døvevenighetene, oppnevnt av døvekirkenes fellesråd,
- e) en delegat fra hver av organisasjonene som driver ungdomsarbeid tilknyttet Den norske kirke. Organisasjonen må ha kristen formålsparagraf og mottatt invitasjon fra Den norske kirkes ungdomsutvalg. Delegaten oppnevnes av organisasjonens styre,
- f) medlemmene av Den norske kirkes ungdomsutvalg,
- g) medlemmer av bispedømmeråd, Kirkerådet og Samisk kirkeråd som er under 30 år,
- h) de representantene som ble valgt til å representere Ungdommens kirkemøte på Kirkemøtet foregående år.

Delegatene etter bokstav a), b), c), d) e) og g) kan delta til og med det året de fyller 30 år.

Ungdommens kirkemøte uttaler seg i aktuelle saker som gjelder Den norske kirke nasjonalt og internasjonalt.

Ungdommens kirkemøte velger lederen av Den norske kirkes ungdomsutvalg og tre andre representanter fra Ungdommens kirkemøte til Kirkemøtet. Disse representantene må være under 30 år.

Saker til Ungdommens kirkemøte må meldes til Kirkerådets sekretariat senest 14 uker før møtet.

Organisasjonene som driver ungdomsarbeid tilknyttet Den norske kirke kan sende en observatør med tale- og forslagsrett i tillegg til delegaten. Medlemmene av Samisk ungdomsutvalg som ikke er delegater, kan møte på Ungdommens kirkemøte som observatør med tale- og forslagsrett. Forsvarets tros- og livssynskorps kan også sende en observatør med tale- og forslagsrett til Ungdommens kirkemøte. Medlemmer av valgkomiteen som ikke er delegat, møter med tale- og forslagsrett.

Den norske kirkes ungdomsutvalg kan invitere organisasjoner som driver ungdomsarbeid tilknyttet Den norske kirke, men som ikke har kristen formålsparagraf, til å sende en observatør med tale- og forslagsrett til Ungdommens kirkemøte.

Delegater og observatører som møter på Ungdommens kirkemøte må være medlem av Den norske kirke, jf. kirkeordningen § 40 første ledd.

Ungdommens kirkemøte vedtar selv nærmere forretningsorden for gjennomføring av Ungdommens kirkemøte.

§ 5. Den norske kirkes ungdomsutvalg

Den norske kirkes ungdomsutvalg består av åtte medlemmer valgt av Ungdommens kirkemøte. Leder og fem andre medlemmer skal velges blant delegatene på Ungdommens kirkemøte og to skal velges av Ungdommens kirkemøte på bakgrunn av særlig kompetanse. Funksjonstiden er på to år.

Den norske kirkes ungdomsutvalg skal være Den norske kirkes rådgivende organ i saker som angår unges situasjon i kirke og samfunn, både nasjonalt og internasjonalt samt bistå ved forberedelser og gjennomføring av Ungdommens kirkemøte. Utvalget kan også på eget initiativ ta opp aktuelle saker innen sitt område.

Utvalget velger selv nestleder. Utvalget er beslutningsdyktig når minst halvparten av medlemmene er tilstede. Utvalgets beslutninger fattes med alminnelig flertall. Ved stemmelikhet gjør lederens stemme utslaget.

§ 6. Samisk ungdomsutvalg

Samisk ungdomsutvalg består av:

- a) En representant oppnevnt for to år av ungdomstingene i Nord-Hålogaland, Sør-Hålogaland, Nidaros og Oslo bispedømmer.
- b) To representanter oppnevnt av Samisk kirkeråd.

I tillegg kan Sametinget oppnevne en representant.

For hver representant oppnevnes det en til to vararepresentanter.

Samisk ungdomsutvalg bør ha representasjon fra nord-, sør- og lulesamisk språkområde, og det bør være representert ungdom med tilknytning til læstadianske miljøer. Det skal etterstrebtes en jevn fordeling i kjønn, alder og teologisk ståsted. Minst halvparten av delegatene i SUNG skal være samer, jf. kriteriene for Sametingets valgmannstall. Representantene og vararepresentantene skal være mellom 15 og 30 år.

Utvalget velger selv leder og nestleder. Utvalget er beslutningsdyktig når minst halvparten av medlemmene er tilstede. Utvalgets beslutninger fattes med alminnelig flertall. Ved stemmelikhet gjør lederens stemme utslaget.

§ 7. Mindre endringer

Kirkerådet kan gjøre mindre endringer i reglene.

§ 8. Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser

Reglene trer fra det tidspunkt Kirkerådet bestemmer. Kirkerådet kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid. Samtidig oppheves statutter for

Ungdommens kirkemøte, statutter for Utvalg for ungdomsspørsmål og statutter for Samisk ungdomsutvalg.

Ungdomsråd og ungdomsutvalg som er valgt før reglene settes i kraft, fungerer videre inntil det er valgt et nytt ungdomsråd og ungdomsutvalg.

Saksorientering

Bakgrunn

Den norske kirke har siden Kirkemøtets behandling av sak KM 11/93 om *Ung i kirken* hatt en satsning på ungdomsdemokratiet i Den norske kirke. Dette har blant annet fått uttrykk gjennom opprettelsen av ungdomsting og ungdomsråd i hvert bispedømme, og Ungdommens kirkemøte og utvalg for ungdomsspørsmål på nasjonalt nivå.

Arbeidsgruppen som leverte utredningen *Styrket demokrati i Den norske kirke* (2008) mente at en fast ordning ungdomsråd og ungdomsting med regelfestet representasjon fra menighetene, et Ungdommens kirkemøte og et nasjonalt ungdomsutvalg burde fastsettes i regelverk gitt av Kirkemøtet. Ungdommens kirkemøte har også selv ved flere anledninger gått inn for en tydeligere regelfesting og forankring av det kirkelige ungdomsdemokratiet i ny kirkeordning (UKM 07/09, UKM 06/10 og UKM 07/12). Kirkemøtet 2016 vedtok i saken om *Veivalg for fremtidig kirkeordning* at «Ungdomsdemokratiet regelfestet som en del av kirkeordningen vedtatt av Kirkemøtet» (sak KM 08/16 vedtakspunkt 1 bokstav i)). Ungdommens kirkemøte behandlet i 2017 en sak om ungdomsdemokratiet i ny kirkeordning, hvor det ga innspill til hvordan dette bør gjøres (sak UKM 07/17).

I *Kirkeordning for Den norske kirke* vedtok Kirkemøtet 2019 følgende bestemmelse om ungdomsdemokrati:

§ 36. Ungdomsdemokrati

Den norske kirke skal ha en ungdomsstruktur bestående av regionale og nasjonale organer som skal gi unge i alderen 15–30 år mulighet til å medvirke i aktuelle saker regionalt, nasjonalt og internasjonalt i Den norske kirke.

I hvert bispedømme skal det være et ungdomsting og et ungdomsråd. På nasjonalt nivå skal det være et Ungdommens kirkemøte og et ungdomsutvalg.

Forslag til vesentlige endringer i denne paragraf skal forelegges Ungdommens kirkemøte.

Kirkemøtet fastsetter nærmere bestemmelser om organene etter annet ledd.

Samtidig vedtok Kirkemøtet å be «Kirkerådet forberede en sak om regelverk for ungdomsdemokrati til Kirkemøtet i 2020». Kirkemøtekomiteen utdypet begrunnelsen for dette med følgende:

«Komiteen mener regelverket for ungdomsdemokrati bør være likt for alle bispedømmer. Komiteen mener at Kirkemøtet bør fastsette nærmere bestemmelser om organer for ungdomsdemokratiet, og foreslår derfor en endring i § 36 (...). Komiteen mener at man i arbeidet med nærmere bestemmelser for organer for ungdomsdemokrati, også vurderer muligheten for å gi leder av Utvalg for ungdomsspørsmål (Ufung) stemmerett i

Kirkemøtet. Det må også arbeides for å avklare rollen til Samisk ungdomsutvalg (Sung) i ungdomsdemokratiet.»

Kirkerådet behandlet i 14. juni 2019 et forslag til regelverk som ble sendt på høring til Ungdommens kirkemøte, ungdomsrådene og bispedømmerådene med høringsfrist 11. oktober 2019. Det kom inn 13 hørings svar fra 15 instanser – fem bispedømmeråd, to biskoper, seks ungdomsråd, Presteforeningen og Ungdommens kirkemøte. Høringsoppsummeringen er vedlagt.

Formålsbestemmelse for ungdomsdemokratiet

Ungdomsdemokratiets formålsbestemmelse er fastsatt i kirkeordningen § 36 første ledd:

«Den norske kirke skal ha en ungdomsstruktur bestående av regionale og nasjonale organer som skal gi unge i alderen 15–30 år mulighet til å medvirke i aktuelle saker regionalt, nasjonalt og internasjonalt i Den norske kirke.»

Det er vanlig at regelverk innledes med en formålsbestemmelse. Siden formålsbestemmelsen for ungdomsdemokratiet er forankret i et overordnet regelverk, kirkeordningen, foreslås det å gi en formålsbestemmelse for reglene som sådan som bygger på denne. Det var få høringsinstanser som hadde kommentarer til formålsbestemmelsen. *Agder og Telemark bispedømmeråd* ønsket å legge til en setning i formålsbestemmelsen for å tydeliggjøre sammenhengen mellom ungdomsdemokrati og menighetenes ungdomsarbeid for øvrig som et siste punktum i paragrafen: «Reglene skal videre legge til rette for at ungdom engasjerer seg i menighetsarbeidet i Den norske kirke.»

I et regelverk må det være en sammenheng mellom hva som er reglenes formål og de konkrete bestemmelsene. Bestemmelsene om ungdomsting, ungdomsråd, UKM, Den norske kirkes ungdomsutvalg og samisk ungdomsutvalg legger ikke i seg selv til rette for at ungdom engasjerer seg i menighetsarbeidet i Den norske kirke. Det vurderes dessuten som mest hensiktsmessig å holde seg til den formålsbestemmelsen Kirkemøtet har vedtatt for ungdomsdemokratiet i kirkeordningen § 36. Forslaget til formålsparagraf opprettholdes derfor.

Ungdomstinget i bispedømmet

Det er i dag etablert et ungdomsting i hvert bispedømme, regulert av mandat fastsatt av det enkelte bispedømmeråd. Ungdommens kirkemøte 2017 uttalte at:

«det må være en bestemmelse i kirkeordningen som fastsetter at det skal være (...) et ungdomsting i hvert bispedømme, herunder a) en formålsbestemmelse for [dette organet og] (...) bestemmelser om menighetsrådenes rolle i oppnevning av delegater til ungdomstingene» (sak UKM 07/17).

Ungdomstinget består normalt av inntil to representanter fra hver menighet i bispedømmet, inntil to representanter fra hver av de organisasjonene som driver ungdomsarbeid tilknyttet Den norske kirke i bispedømmet, medlemmene av ungdomsrådet samt de medlemmer av bispedømmerådet som er under 30 år.

Kirkerådet pekte i høringsnotatet på at barne- og ungdomsorganisasjoner tilknyttet Den norske kirke driver store deler av ungdomsarbeidet i Den norske kirke. Derfor er

det hensiktsmessig at også disse organisasjonene er representert i ungdomsdemokratiet i Den norske kirke.

Det varierer fra bispedømme til bispedømme og fra år til år hvor mange som deltar på ungdomstinget. Det er likevel klart at ikke alle menigheter klarer å sende representanter til ungdomstingene.

For å tydeliggjøre forankringen i respektive menighet, foreslo Kirkerådet i høringsnotatet å presisere i reglene at representantene fra menighetene skal være oppnevnt fra menighetsrådene i bispedømmet. Dette er i tråd med anbefalingen fra Ungdommens kirkemøte (sak UKM 07/17). Også for representantene fra organisasjonene forventes det at de respektive region- eller kretsstyrer står for oppnevningen. Det er derfor foreslått å spesifisere dette i reglene.

I høringen var det noen instanser som støttet forslaget, mens andre ga uttrykk for at denne endringen vil kunne medføre et unødvendig ledd som både skaper forsinkelser i utvelgelse, og vil i verste fall føre til lav deltakelse grunnet manglende vedtak. Mulige løsninger som ble foreslått i høringen var å gi rom for at oppnevningen kan delegeres til det lokale ungdomsdemokratiet eller staben, at mandatet for utvelgelse bør gis til menigheten generelt eller at representantene velges av undervisningsansatt og deretter oppnevnes av ungdomsrådet.

Ungdommens kirkemøte 2019 ga tilslutning til forslaget om at menighetsrådene skal oppnevne representantene og uttalte:

UKM 2019 ser samtidig at det er viktig å involvere staben og eventuelle ungdomsutvalg, som ofte er tettere på ungdomsarbeidet i en menighet. Vi forutsetter at menighetsrådene der det er naturlig, henter inn råd om hvem som bør sendes.

Det vurderes som nødvendig å utpeke et organ i regelverket som er ansvarlig for å foreta oppnevningen. Menigheten generelt er ikke et organ. Videre vil det ikke være naturlig at et regelverk går konkret inn i hvilke stillingskategorier e.l. som bør foreta oppnevningen. Forslaget om at menighetsrådet skal oppnevne delegatene, opprettholdes. Det understrekes likevel at menighetsrådene ikke trenger å foreta oppnevningen selv, men kan delegerer myndigheten videre i henhold til normal delegasjonspraksis til daglig leder e.l.

På de enkelte ungdomsting kan det også være ønskelig å invitere andre representanter med møte-, tale- og/eller forslagsrett. Det har for eksempel vært tradisjon for å invitere representanter fra andre bispedømmers ungdomsråd til ungdomsting. I noen tilfeller har en menighet ønsket å sende mer enn to representanter, noe som har blitt løst ved at to representanter møter med alle rettigheter, mens en tredje representant har møtt med tale- og forslagsrett.

Kirkerådet foreslo i høringsnotatet en formålsbestemmelse om at ungdomstinget er et rådgivende organ for biskopen og bispedømmerådet som uttaler seg i saker som gjelder Den norske kirke i bispedømmet. Ut over dette anbefalte Kirkerådet at det legges til rette for lokale tilpasninger ved at bispedømmerådet gis plikt til å fastsette nærmere bestemmelser for ungdomstinget etter uttalelse fra ungdomstinget, herunder bestemmelser om eventuelle representanter på ungdomstinget med møte-, tale- og/eller forslagsrett.

Ungdommens bispedømmeråd i Tunsberg foreslo i høringen å stryke «i bispedømmet» fra formålsbestemmelsen, fordi dette kan oppfattes som en begrensning av ungdomstingets mandat til å uttale seg i mange aktuelle ungdomsspørsmål. Det anses som viktig at ungdomsdemokratiets uttalerett ikke bør avgrenses av regelverket. Forslaget tas derfor til følge.

Enkelte høringsinstanser tok opp et ønske om å fastsette hvor mange observatører det skal være i reglene. Som det fremgår av forrige avsnitt, foreslår Kirkerådet at det blir opp til bispedømmerådet å fastsette nærmere bestemmelser for ungdomstinget, herunder å gi bestemmelser om eventuelle representanter (observatører) på ungdomstinget med møte-, tale- og/eller forslagsrett. Forslaget innebærer altså at regelverket fastsetter hvilke representanter som deltar på ungdomstinget med stemmerett, mens bispedømmerådet kan gi bestemmelser om representanter (observatører) uten stemmerett. For å tydeliggjøre dette, foreslås det å ta inn en presisering av dette i forslaget til § 2 siste ledd.

Noen høringsinstanser understreket at det bør være et medlemskapskrav knyttet til medlemmene i ungdomstinget. Dette er noe det allerede er etter kirkeordningen § 40 første ledd. Av pedagogiske hensyn, foreslås det likevel å ta det inn i regelverket her.

Enkelte høringsinstanser mente det bør sikres samisk representasjon i de ungdomstingene som skal oppnevne representanter til samisk ungdomsutvalg. Dette kan delvis ivaretas gjennom at menighetsrådene i bispedømmene også oppnevner samiske representanter blant sine representanter. På den annen side kan en i større grad sikre samisk representasjon hvis det er nærmere omtalt. *Hamar bispedømmeråd og ungdomsrådet i Hamar bispedømme* var også opptatt av at «det må sikres at også sør-samiske representanter fra Hamar bispedømme har mulighet til å bli oppnevnt til Samisk ungdomsutvalg». Kirkerådet legger til grunn at dette er blant de spørsmålene som Nidaros bispedømmeråd bør fastsette i forbindelse med fastsettingen av nærmere bestemmelser for ungdomstinget i Nidaros bispedømme.

Ungdomsrådet i bispedømmet – utkastet til § 3

Ungdommens kirkemøte 2017 uttalte at: «det må være en bestemmelse i kirkeordningen som fastsetter at det skal være et ungdomsråd (...) i hvert bispedømme, herunder (...) en formålsbestemmelse for [dette organet]» (sak UKM 07/17).

Ungdommens kirkemøte uttalte seg ikke om ungdomsrådets formål og sammensetning i 2017, men i 2011 behandlet det sak UKM 09/11 om mandat for ungdomsrådene i Den norske kirke. I denne saken utarbeidet Ungdommens kirkemøte et «minimumsmandat med rom for regionale tilpasninger». I dag er det bispedømmerådet som fastsetter mandatet for ungdomsrådet, ut fra retningslinjene Ungdommens kirkemøte har trukket opp. Ungdommens kirkemøte uttalte i 2011 at ungdomsrådet bør bestå av «minst 6 medlemmer valgt på bispedømmets ungdomsting, av og blant ungdomstingets delegater» og at «en fra bispedømmerådet blir innkalt og stiller med alle rettigheter til møtene i ungdomsrådet. Dette bør fortrinnsvis være et bispedømmerådsmedlem under 30 år» (sak UKM 09/11).

I likhet med vurderingen Ungdommens kirkemøte la til grunn i 2011, mente Kirkerådet i høringsnotatet at det kan være hensiktsmessig å fastsette noen felles bestemmelser for alle, men at det bør gis rom for regionale tilpasninger innen rammen av de reglene Kirkemøtet fastsetter. Kirkerådet anbefalte derfor å fastsette at ungdomsrådet består av minst seks medlemmer i aldersgruppen 15–30 år, valgt av

og blant ungdomstingets representanter, og ett medlem valgt av bispedømmerådet. Samtidig ble det foreslått en åpning for at ungdomstinget kan velge et antall varamedlemmer til ungdomsrådet. Bispedømmerådet gis en rolle i å fastsette nærmere bestemmelser om ungdomsrådet. De tre nordligste bispedømmerådene bør sikre at det blir ivaretatt en samisk representasjon i ungdomsrådet. Oslo bispedømmeråd bør tilsvarende sikre døvekirkelig representasjon i ungdomsrådet. Før nærmere bestemmelser om ungdomsrådet fastsettes, skal bispedømmerådet innhente en uttalelse om forslaget til bestemmelser fra ungdomsrådet.

Det var flere høringsinstanser som hadde kommentarer til forslaget om at ungdomsrådet også skulle ha ett medlem oppnevnt av bispedømmerådet. Noen mente det bør legges til at det fortrinnsvis bør være oppnevnt et medlem under 30 år fra bispedømmerådet, mens andre tok til orde for at vedkommende ikke bør ha stemmerett i de tilfeller der representanten ikke er under 30 år. Andre igjen støttet forslaget, men mente vedkommende kun burde ha talerett. Et par høringsinstanser mente at ungdomsrådet bør være et eget, selvstendig organ, uten representasjon fra andre, for å være uavhengig og selvbestemmende. *Ungdommens kirkemøte 2019*

«støtter at bispedømmerådet skal oppnevne et medlem til ungdomsrådet, men forutsetter at vedkommende er medlem av bispedømmerådet. Videre foreslår UKM 2019 at det oppnevnte medlemmet fra bispedømmerådet møter som observatør.»

Formålet med bestemmelsen om at bispedømmerådet skal oppnevne et medlem til ungdomsrådet er å bidra til en god samhandling mellom ungdomsrådet og bispedømmerådet. Om ungdomsrådet skal være uavhengige når det gir råd til biskop og bispedømmeråd, tilsier det på den annen side at et eventuelt medlem oppnevnt av bispedømmerådet ikke gis stemmerett i ungdomsrådet. En kan stille spørsmålsteget ved hvor aktuelt det eventuelt vil være for et bispedømmerådsmedlem å møte i ungdomsrådets møter hvis vedkommende ikke har stemmerett. Dette kan tilsi at en ikke opprettholder forslaget om en ordning med en representant fra bispedømmerådet. På den annen side fikk forslaget om en slik ordning støtte i høringen. Det legges avgjørende vekt på Ungdommens kirkemøte 2019s uttalelse og foreslås derfor at bispedømmerådet skal oppnevne en observatør med tale- og forslagsrett fra bispedømmerådets medlemmer til ungdomsrådet. Det vil være naturlig at bispedømmerådet tilstreber å oppnevne et av sine egne medlemmer under 30 år til ungdomsrådet. Det vil imidlertid kunne oppstå situasjoner hvor det ikke er unge medlemmer under 30 år i bispedømmerådet. Det bør derfor være anledning til å oppnevne noen andre enn bare de som er under 30 år.

Ungdommens kirkemøte foreslo også «at man tar inn en bestemmelse om at minst ett medlem i ungdomsrådene i de tre nordligste bispedømmene bør være samisk». Dette forslaget tas til følge.

Kirkerådet la i høringsnotatet til grunn at det kun er de overordnede bestemmelsene om ungdomsrådets formål som bør reguleres i dette regelverket, og foreslo derfor i høringsnotatet at ungdomsrådet skal være et rådgivende organ for biskopen og bispedømmerådet i saker som angår ungdoms situasjon i kirke og samfunn i bispedømmet samt forberede og følge opp de saker som skal behandles av ungdomstinget. Ungdomsrådet kan også på eget initiativ ta opp aktuelle saker innen sitt område. Ut over dette, overlates det altså til bispedømmerådet å fastsette nærmere bestemmelser om ungdomsrådet etter uttalelse fra ungdomstinget. I slike underliggende bestemmelser vil det være naturlig å bygge videre på føringene gitt i sak UKM 09/11.

Enkelte høringsinstanser tok til orde for at ungdomsrådets rådgivende rolle ikke bør «avgrenses til saker «som angår ungdoms situasjon»», men at det bør å ha mulighet til «å kunne uttale seg om saker som angår kirke og samfunn, i en videre sammenheng». Det anses som viktig at ungdomsdemokratiets uttalerett ikke bør avgrenses av regelverket. Forslaget tas derfor til følge.

Ungdommens kirkemøte – utkastet til § 4

Ungdommens kirkemøte møttes første gang i 1993. I dag består Ungdommens kirkemøte av to utsendinger fra hver av Den norske kirkes bispedømmer, valgt av og blant ungdomsrådene, én samisk utsending fra hver av de tre nordligste bispedømmene, en utsending fra døvemenighetene, én utsending fra hver av organisasjonene som driver ungdomsarbeid tilknyttet Den norske kirke, medlemmer av Utvalg for ungdomsspørsmål, samt de medlemmer av Bispedømmerådene, Kirkerådet, Samisk kirkeråd og Mellomkirkelig råd, som er under 30 år. De fire representantene som ble valgt til Kirkemøtet foregående år inviteres også til det påfølgende UKM med møte-, tale-, forslag- og stemmerett.

Når det gjelder sammensetningen, gikk Ungdommens kirkemøte i 2017 inn for følgende sammensetning:

«Ungdommens kirkemøte skal bestå av representanter fra bispedømmenes ungdomsråd, medlemmer under 30 år valgt inn i bispedømmeråd, Samisk ungdomsutvalg, samt en samisk delegat fra hvert av de tre nordligste bispedømmene, utvalg for ungdomsspørsmål, døvekirken og kristne barne- og ungdomsorganisasjoner tilknyttet Den norske kirke» (sak UKM 07/17).

Etter Kirkerådets vurdering i høringsnotatet bør sammensetningen til Ungdommens kirkemøte avspeile noen av de samme prinsippene som sammensetningen til Kirkemøtet. Det innebærer blant annet at prinsippet om samisk representasjon fra de tre nordligste bispedømmene samt representasjon fra døvemenighetene bør sikres. Samtidig er det viktig å sike organets demokratiske forankring.

Etter gjeldende rett er det Utvalg for ungdomsspørsmål som avgjør hvilke organisasjoner tilknyttet Den norske kirke som blir invitert til å sende delegater til Ungdommens kirkemøte.

I sin høringsuttalelse ønsket *Ungdommens kirkemøte* en klarere tekst, som avklarer definisjonsmyndigheten for hvem som kan sies å drive ungdomsarbeid tilknyttet Den norske kirke. *Ungdommens kirkemøte* ønsket også å differensiere mellom organisasjonene på bakgrunn av formål, slik at organisasjoner som ikke har kristen formålsparagraf kan inviteres til å sende en observatør. Dette forslaget støttes.

Ungdommens kirkemøte har gått inn for at samisk ungdomsutvalg skal bli delegater til Ungdommens kirkemøte med alle rettigheter. Samisk ungdomsutvalg består av en representant valgt av ungdomstinget i Nord-Hålogaland bispedømme, Sør-Hålogaland bispedømme, Nidaros bispedømme og Oslo bispedømme og to representanter oppnevnt av Samisk kirkeråds administrasjon. I tillegg kan Sametinget oppnevne en ungdomsrepresentant. Kirkerådet mente i høringsnotatet at forholdet mellom Den norske kirkes ungdomsutvalg og samisk ungdomsutvalg bør bygge på en parallell til forholdet mellom Kirkerådet og Samisk kirkeråd. Samisk kirkeråd medlemmer er ikke representert i Kirkemøtet, med unntak av lederen.

Dette tilsier at ikke hele Samisk ungdomsutvalg også bør være representert på Ungdommens kirkemøte med møte-, tale-, forslags- og stemmerett. Som en parallell til at lederen av Samisk kirkeråd er medlem av Kirkemøtet, foreslo Kirkerådet i høringsnotatet at lederen av samisk ungdomsutvalg normalt bør være delegat til Ungdommens kirkemøte. For å sikre en god kommunikasjon mellom samisk ungdomsutvalg og Ungdommens kirkemøte, foreslår Kirkerådet videre at det gis rett til å sende én delegat til, slik at to av medlemmene i samisk ungdomsutvalg møter med alle rettigheter. Dette sikrer samisk ungdomsutvalg en representasjon på likt nivå som bispedømmenes ungdomsråd. Samtidig foreslås det at resten av medlemmene i Samisk ungdomsutvalg kan møte som observatører med tale- og forslagsrett. Kirkerådet ga i høringsnotatet uttrykk for at det er positiv til den utviklingen som har vært i det samiske ungdomsdemokratiet i Den norske kirke med opprettelsen av samisk ungdomsutvalg.

Borg ungdomsråd og Nord-Hålogaland ungdomsråd tok til orde for at samisk ungdomsutvalg bør være representert i Ungdommens kirkemøte med alle rettigheter. *Ungdommens kirkemøte* ga sin tilslutning til forslaget i høringen. Forslaget opprettholdes derfor.

Stavanger ungdomsråd mente at ikke alle medlemmer av bispedømmeråd, Kirkerådet og Samisk kirkeråd som er under 30 år bør være delegat til Ungdommens kirkemøte, men at dette begrenses til en delegat hver. Siden disse unge valgte medlemmene har et sterkt demokratisk mandat bak seg gjennom valg til bispedømmeråd, Kirkerådet eller Samisk kirkeråd, bør disse etter Kirkerådets vurdering fortsatt ha mulighet til å delta på Ungdommens kirkemøte.

Ungdommens kirkemøte gikk i 2017 inn for en formålsbestemmelse for Ungdommens kirkemøte langs disse linjer: «Ungdommens kirkemøte behandler og uttaler seg i aktuelle saker som gjelder Den norske kirke nasjonalt og internasjonalt. Ungdommens kirkemøte har rett til å melde saker til behandling på Kirkemøtet.» (sak UKM 07/17).

Dette bygger på dagens formålsbestemmelse i statutter for Ungdommens kirkemøte. Kirkerådet ga i høringsnotatet uttrykk for at det i hovedsak forslaget, men mener at det er noe uklart hva som ligger i skillet mellom *å behandle aktuelle saker* og *å uttale seg i aktuelle saker*. Som en språklig forenkling foreslo Kirkerådet å stryke «behandler og», slik formålsbestemmelsen går ut på at «Ungdommens kirkemøte uttaler seg i aktuelle saker som gjelder Den norske kirke nasjonalt og internasjonalt». Kirkerådet la til grunn at det ikke ligger noen materielle endringer i dette forslaget, men kun en språklig forenkling.

Når det gjelder bestemmelsen om at Ungdommens kirkemøte skal ha «rett til å melde saker til behandling på Kirkemøtet», viste Kirkerådet i høringsnotatet at slik rett i dag er regulert i Kirkemøtets forretningsorden. Kirkerådet mener at denne retten fortsatt bør være regulert i Kirkemøtets forretningsorden, slik at det der er en samlet oversikt over hvilke organer og personer som har rett til å melde slike saker. Derfor foreslo Kirkerådet at dette ikke inntas i dette regelverket. Samtidig understrekte Kirkerådet at dette ikke vil innebære noen realitetsforskjeller – Ungdommens kirkemøte vil fortsatt ha rett til å melde saker til behandling etter bestemmelsene i Kirkemøtets forretningsorden.

Kirkerådet foreslo å ta inn nøkkelbestemmelsene fra statutter for Ungdommens kirkemøte i regelverket. Dette inkluderer hvem som kan møte som observatører med tale- og forslagsrett på Ungdommens kirkemøte. Dermed blir statutter for

Ungdommens kirkemøte gjort overflødig og kan oppheves. Samtidig åpnes det for at Ungdommens kirkemøte selv kan gi nærmere bestemmelser i sin egen forretningsorden, slik tilfellet også er i dag.

Noen høringsinstanser mente det bør være mulig å sende observatører til Ungdommens kirkemøte i tillegg til delegatene fra ungdomsrådene. Til forskjell fra bestemmelsen om ungdomstinget, hvor bispedømmerådet kan fastsette nærmere regler om observatører med tale- og forslagsrett, er listen over observatører til Ungdommens kirkemøte uttømmende regulert i forslaget til § 4 sjette ledd. Antall deltakere på Ungdommens kirkemøte har en kostnadsmessig side, både med tanke på utgifter til reise-, kost- og losji, men også med tanke på størrelsen til møte- og konferanselokalene. Hensynet til forutsigbarhet med tanke på antall deltakere, og med tanke på at det er ønskelig å sikre at det i hovedsak er de som er valgt eller oppnevnt til å delta med fulle rettigheter som bør utgjøre størstedelen av deltakerne på Ungdommens kirkemøte, vurderes det som mest hensiktsmessig å opprettholde forslaget om at antall observatører blir uttømmende regulert i forslaget samt at antallet observatører med tale- og forslagsrett ikke utvides.

Oslo biskop, Oslo bispedømmeråd og Ungdomsrådet i Oslo mente «døveamenighetene bør ha to delegater til Ungdommens kirkemøte» og begrunnet dette med en sammenligning til samisk representasjon og kunnskap om at «det er svært utfordrende å komme alene som døv delegat og det vil være lettere å få med to dersom begge også har stemmerett». *Ungdommens kirkemøte* gikk inn for det samme. Dette forslaget tas til følge.

Den norske kirkes ungdomsutvalg

I dag er Kirkerådets utvalg for ungdomsspørsmål et rådgivende fagorgan for sekretariatet i de sentralkirkelige råd. Mandatet for utvalg for ungdomsspørsmål har vært fastsatt av direktøren.

Ved at ungdomsdemokratiet regelfestes i kirkeordningen, blir utvalg for ungdomsspørsmåls rolle endret. Det går fra å være et utvalg for Kirkerådets sekretariat, til å bli hele Den norske kirkes rådgivende organ i saker som angår unges situasjon i kirke og samfunn. Kirkerådet mente derfor i høringsnotatet at dagens navn på utvalget, Kirkerådets utvalg for ungdomsspørsmål, bør endres. Det kan samtidig være hensiktsmessig å presisere hvilket nivå i kirken utvalget arbeider på. Det ble derfor foreslått at utvalget kalles Den norske kirkes ungdomsutvalg.

Ungdommens kirkemøte uttalte i 2017 at det burde fastsettes en bestemmelse om utvalg for ungdomsspørsmål som fastsetter en formålsbestemmelse for organet og bestemmelser om valget av utvalget, der alle medlemmer i utvalget velges av Ungdommens kirkemøte (sak UKM 07/17). Samtidig mente Ungdommens kirkemøte at lederen av utvalg for ungdomsspørsmål burde få tale-, forslags- og stemmerett i Kirkerådet for å sikre at ungdomsdemokratiet blir representert i Kirkerådet.

Kirkerådet behandlet i 2018 en sak om Kirkerådets sammensetning, hvor spørsmålet om lederen av utvalg for ungdomsspørsmål inngikk. Kirkemøtet vedtok i 2018 at lederen av utvalg for ungdomsspørsmål skal få tale- og forslagsrett i Kirkerådet, jf. sak KM 15/18 vedtaks punkt 2, men altså ikke stemmerett. Forutsetningen har vært at lederen av utvalget velges av Ungdommens kirkemøte. Kirkerådet behandlet i september 2018 en sak som endret utvalgets sammensetning, slik at alle medlemmene av utvalget velges av Ungdommens kirkemøte.

Seks av medlemmene velges blant delegatene på Ungdommens kirkemøte og at to skal velges på bakgrunn av særlig kompetanse.

Kirkerådet foreslo i høringsnotatet å ta inn nøkkelbestemmelsene fra dagens statutter for Utvalg for ungdomsspørsmål, slik at dette regelverket gjøres overflødig og kan oppheves.

Det var få høringsinstanser som hadde innvendinger til forslaget om Den norske kirkes ungdomsutvalg. *Oslo biskop, Oslo bispedømmeråd og Ungdomsrådet i Oslo* uttalte likevel at «det fremstår som noe underlig å regelfeste at det skal velges to på «bakgrunn av særlig kompetanse». De foreslo derfor at alle medlemmer bør velges på lik linje av Ungdommens kirkemøte, subsidiært at det bør velges leder og fem medlemmer på Ungdommens kirkemøte, supplert av to medlemmer oppnevnt av Kirkerådet.

Kirkerådet viser til at det ved etableringen av dagens ordning ble lagt til grunn at den nevnte særskilte kompetansen for eksempel kan være fagkompetanse på ungdomsspørsmål fra teologiske utdanningsinstitusjoner, kompetanse fra organisasjoner som jobber med ungdomsarbeid tilknyttet Den norske kirke eller kompetanse på samisk ungdomsarbeid. Etter forslaget er det imidlertid opp til Ungdommens kirkemøte selv å avgjøre hva det skal legge i begrepet, både gjennom dets forretningsorden og gjennom sin nominasjonsprosess. Siden dette er en videreføring av en ny ordning som ble vedtatt i 2018, og ingen andre høringsinstanser hadde merknader til forslaget, opprettholdes forslaget.

Samisk ungdomsutvalg

Samisk ungdomsutvalg ble vedtatt opprettet av Samisk kirkeråd i juni 2016, med bakgrunn i retningslinjer fra *Strategiplan for samisk kirkeliv*, vedtatt av Kirkemøtet. Det foreslås å ta inn de viktigste bestemmelsene om Samisk ungdomsutvalg i regelverket for ungdomsdemokratiet i Den norske kirke.

Ungdomsrådet i Nord-Hålogaland bispedømme stilte seg «meget positiv til at det oppnevnes samisk delegat fra Oslo bispedømmes Ungdomsting til Samisk ungdomsutvalg.»

I etterkant av høringen har det blitt klart at det er ønskelig at det oppnevnes vararepresentanter for representantene, da det hender at ungdom som er valgt for en toårsperiode trer ut av utvalget i løpet av perioden. Det foreslås derfor å ta inn bestemmelser om dette.

Spørsmål om stemmerett til lederen av Den norske kirkes ungdomsutvalg

Kirkemøtekomiteen uttalte som nevnt at «man i arbeidet med nærmere bestemmelser for organer for ungdomsdemokrati, også vurderer muligheten for å gi leder av Utvalg for ungdomsspørsmål (Ufung) stemmerett i Kirkemøtet.»

Det er i dag to kanaler for unges deltakelse i Kirkemøtet. Gjennom den ordinære representasjonskanalen blir unge medlemmer valgt inn i Kirkemøtet. Her er det vedtatt et krav om at det skal være minst 20 prosent unge kandidater på listeforslagene som stiller til Kirkemøtet. Etter kirkevalget i 2015 var over 20 prosent av de leke medlemmene valgt inn i Kirkemøtet under 30 år. Den andre kanalen er

gjennom Ungdommens kirkemøtets representanter på Kirkemøtet, deriblant lederen av Utvalg for ungdomsspørsmål, som møter med tale- og forslagsrett.

Spørsmålet om stemmerett i Kirkemøtet for lederen av Den norske kirkes ungdomsutvalg, bør etter Kirkerådets vurdering ses i en mer helhetlig sammenheng med det kirkelige demokratiet. I forbindelse med demokratireformen i Den norske kirke fra 2008–2011 ble antallet medlemmer av Kirkemøtet som blir valgt på såkalt fritt grunnlag redusert fra fem til ett medlem. Begrunnelsen var at valgordningen til kirkelige organer ikke skal være slik at organene supplerer seg selv. Ordningen med at leder av Samisk kirkeråd blir valgt av Kirkemøtet som medlem av Kirkemøtet, er et unntak fra dette hovedprinsippet.

Kirkerådet la i høringsnotatet opp til at dette er et spørsmål som vil bli behandlet i forbindelse med det videre utredningsarbeidet om kirkeordningen, delutredning 3 om kirkelig demokrati – kirkelige organers sammensetning og valgordninger til disse.

I høringen gikk *Nord-Hålogaland ungdomsråd* inn for at representantene fra Ungdommens kirkemøte til Kirkemøtet bør ha stemmerett, *Stavanger ungdomsråd* gikk inn for at leder av ungdomsutvalget gis stemmerett i Kirkemøtet, *Oslo bispedømmeråd* mener at dette spørsmålet bør vurderes i delutredning 3 i prosjektet om kirkelig organisering, ungdomsrådet i Oslo mener lederen av ungdomsutvalget bør ha stemmerett, men at dette bør tas med inn i videre behandling av delutredning 3. *Ungdommens kirkemøte* uttalte:

UKM 2019 er klar i sin tale: Vi ønsker at den valgte lederen i ungdomsdemokratiet skal få stemmerett i Kirkemøtet. Flere spør seg hva Den norske kirke vil med ungdomsdemokratiet, om man ikke har stemmerett i det øverste organet. Andre påpeker at valgordningen til bispedømmeråd ikke sikrer at noen under 30 år faktisk blir valgt inn. Andre igjen peker på at lederen i ungdomsdemokratiet tilbringer nærmere 30 møtedager i året i Kirkerådet, Den norske kirkes ungdomsutvalg, Ungdommens kirkemøte og Kirkemøtet. Det kan bli krevende å rekruttere noen til et slikt verv om man ikke samtidig kan tilby reell innflytelse. Til sist er det viktig for oss å understreke at lederen i ungdomsdemokratiet representerer om lag 680 000 medlemmer av Den norske kirke mellom 15 og 30 år. Disse er ofte underrepresentert i kirkens styrende organer. Å gi leder en slik stemmerett vil være et viktig steg på veien mot bedre ung representasjon i kirkemøtet.

Det vises til at spørsmålet om leder av Den norske kirkes ungdomsutvalg skal være medlem av Kirkemøtet, dvs. ikke bare være representant med tale- og forslagsrett, men medlem med tale-, forslags- og stemmerett, er et spørsmål som bør vurderes i en bredere sammenheng. I prosjekt kirkelig organisering har delutredning 3 et ansvar for å utrede Kirkemøtets sammensetning i en bredere sammenheng. Det fastholdes at spørsmålet om leder av Den norske kirkes ungdomsutvalg skal være medlem av Kirkemøtet, bør inngå i denne vurderingen.

For at lederen av Den norske kirkes ungdomsutvalg skal bli medlem av Kirkemøtet, kreves en endring av kirkeordningen. Det kunne gjøres ved at kirkeordningen § 27 endres til at «Kirkemøtet består av preses i Bispemøtet, medlemmene av bispedømmerådene, lederen av Den norske kirkes ungdomsutvalg og lederen av Samisk kirkeråd valgt etter nærmere regler fastsatt av Kirkemøtet». Det ligger imidlertid utenfor denne sakens rammer. Et forslag om endring av kirkeordningen må som hovedregel sendes på bred høring, jf. forvaltningsloven § 37.

Andre innspill fra høringen

Agder og Telemark bispedømmeråd foreslo i høringen at leder av ungdomsrådet gis formell observatørstatus på bispedømmerådsmøter. Det er noe som i så fall bør fastsettes i *regler om formene for bispedømmerådets virksomhet*, og ikke i dette regelverket.

Vedlagte notat gjennomgår ungdomsrepresentasjonen ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet i 2019. Det fremgår blant annet at det ved kirkevalget i 2019 ble valgt inn 18 prosent av de leke medlemmene som var under 30 år, samtidig som det ikke ble valgt inn unge medlemmer i alle bispedømmeråd. Videre har det skjedd en styrking av ungdomsdemokratiet i de senere år, ved at lederen av det nasjonale ungdomsutvalget har fått møte-, tale- og forslagsrett i Kirkerådet gjennom en endring av virksomhetsreglene i 2018. Det kunne tilsi at det gjøres en endring i regler om formene for bispedømmerådets virksomhet hvor lederen av ungdomsrådet gis møte-, tale- og forslagsrett i bispedømmerådet.

På den annen side er det et grunnleggende prinsipp at de som har rett til å delta i bispedømmerådene møter er valgte medlemmer samt biskopen. Det bør derfor fastsettes færrest mulig regler som gir andre enn valgte medlemmer samt biskopen regelfestet møterett i et kirkelig organ. Bispedømmerådene står selv fritt til å gjøre vedtak om å gi lederen av ungdomsrådet møterett i bispedømmerådet, jf. virksomhetsreglene § 10 nr. 1. Dette vil særlig være aktuelt å gjøre i de bispedømmer som ikke har fått innvalgt unge i bispedømmerådene. Det vurderes derfor som nødvendig å regelfeste dette i virksomhetsreglene.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Regelfestingen av ungdomsdemokratiet tilsier at bispedømmerådene og Kirkerådet stiller tilstrekkelig ressurser til disposisjon for ungdomsorganene. Ungdomsting, ungdomsråd, nasjonalt ungdomsutvalg, samisk ungdomsutvalg og Ungdommens kirkemøte er organer som også finnes i dag. Kostnadene til gjennomføring av disse må som følge av regelfestingen videreføres og eventuelt også styrkes.